

Layihə

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
PEŞƏ TƏHSİLİ ÜZRƏ DÖVLƏT AGENTLİYİ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ TƏHSİL İNSTİTUTU**

Azərbaycan Respublikasında ilk peşə-ixtisas təhsilinin dövlət standartları

Bakı-2017

Mündəricat

səh.

1. Standartların əsas məqsədi.....	3
2. Əsas anlayışlar.....	3
3. Ümumi müddəalar.....	4
4. İlk peşə-ixtisas təhsilinin məzmunu.....	5
5. İlk peşə-ixtisas təhsili pilləsində təhsilverənlərin keyfiyyət göstəriciləri.....	19
6. İlk peşə-ixtisas təhsilinin idarə olunması.....	20
7. İlk peşə-ixtisas təhsilinin maddi-texniki və tədris bazası.....	21
8. İlk peşə-ixtisas təhsilinin infrastrukturu.....	22
9. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdiqləri səviyyəsi.....	22

1. Standartların əsas məqsədi:

1.1. İlk peşə-ixtisas təhsilinə qoyulan məcburi tələblər əsasında kadr hazırlığı səviyyəsinin yüksəldilməsini təmin etmək.

1.2. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində keyfiyyətə nəzarət sistemini təkmilləşdirmək.

1.3. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri məzunlarının əmək bazarında rəqabət qabiliyyətliliyini təmin etmək.

2. Əsas anlayışlar

Bu standartlarda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

Akkreditasiya – təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlət təhsil standartlarına uyğunluğunun və onun statusunun müəyyənləşdirilib təsdiq edilməsi proseduru.

Təhsil – sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdişlərin mənimsənilməsi prosesi və onun nəticəsi.

Bilik – təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusu.

İxtisas – müvafiq təhsil sənədində təsbit olunan peşə, bir peşə daxilində fəaliyyət növü.

Bacarıq – fəaliyyətin məqsədyönlü həyata keçirilməsi.

Əmək fəaliyyəti – nəticəyə yönəlmiş fəaliyyət.

İxtisasın təhsil standartı – “İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı”nda şifr, ixtisas qrupu, ixtisasın adı, aid olduğu iqtisadi fəaliyyət növü, ixtisas sahibinin vəzifələri, peşə-ixtisas üzrə səriştələr, qəbul şərtləri, təhsil müddəti, attestasiya və peşə üzrə digər spesifik tələbləri özündə əks etdirən sənəd.

Təhsil proqramı (kurikulum) – təhsilin hər bir pilləsi üzrə təlim nəticələri və məzmun standartlarını, tədris fənlərini, həftəlik dərslər və dərslərdən kənar məşğələ saatlarının miqdarını, pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədi.

Tədris planı – müvafiq təhsil pilləsində tədris olunan fənlərə və dərslərdən kənar məşğələlərə ayrılan saatların miqdarını müəyyən edən əsas tənzimləyici sənəd.

İşçi tədris planı – nümunəvi tədris planı əsasında ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsində tərtib və təsdiq edilib təhsil müddəti ərzində istifadə edilən sənəd.

İşçi təhsil proqramları – işçi tədris planı əsasında ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsi tərəfindən tərtib və təsdiq edilib təhsil müddəti ərzində həyata keçirilən sənəd.

Modul (modul təlimi) – təhsil proqramının (kurikulumun) və ya təlim müddətinin müstəqil bölməsi olub konkret peşə-ixtisas səriştələrinin formalaşdırılması üzrə materialların ayrı-ayrı bloklar halında strukturlaşdırılmış şəkildə bir-biri ilə əlaqəli öyrənilməsinə nəzərdə tutan təlim sistemi.

Təhsil krediti – fənnin məzmununa və həcminə uyğun olaraq onun mənimsənilməsinə ayrılan vaxtın ölçü vahidi.

Kvalifikasiya – hər hansı bir şəxsin müvafiq standartlara uyğun olaraq təlim nəticələrini əldə etdiyini müəyyənləşdirdiyi zaman səlahiyyətli qurum tərəfindən həyata keçirilən qiymətləndirmə və təsdiqetmə prosesinin rəsmi nəticəsi (dərəcə, kateqoriya, diplom və ya sertifikat).

Kvalifikasiya standartı – təlim nəticələrində əks olunan səriştələrə malik olmağı təsbit edən rəsmi sənədin alınması üçün minimum tələblər toplusu.

Qiymətləndirmə – bilik, bacarıq, verdiş və davranışların adətən ölçülə bilən formada sənədləşdirilməsi prosesi.

Qiymətləndirmə meyarları – qiymətləndiricinin təhsilalanın təlim nəticələrini nə dərəcədə mənimsədiyini müəyyən etmək üçün istifadə etdiyi göstəriciləri.

Qiymətləndirmə standartı – hər hansı kvalifikasiya üçün qiymətləndirmə meyarlarını və qiymətləndirmə metodlarını təsvir edən sənəd.

Peşə standartı – hər hansı peşə ilə əlaqəli vəzifə və funksiyaları müəyyən edən, qruplaşdıran, eləcə də onları yerinə yetirə bilmək üçün lazım olan səriştələri (bilik, bacarıq və davranışlar) və fəaliyyət göstəricilərini təsvir edən sənəd.

Səriştə – əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma, tətbiq etmə, ünsiyyət və davranışa malik olmaq.

Səriştələrə əsaslanan təlim – əmək fəaliyyətində bilik, bacarıq, etik yanaşma və davranışların mənimsənilməsinə əsaslanan təlim növü.

İnformal təhsil – özünütəhsil yolu ilə biliklərə yiyələnmənin forması.

Qeyri-formal təhsil – müxtəlif kurslarda, dərnlərdə və fərdi məşğələlərdə əldə edilən və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmayan təhsil forması.

3.Ümumi müddəalar

3.1. Azərbaycan Respublikasında ilk peşə-ixtisas təhsilinin Dövlət standartları (bundan sonra – Dövlət standartları) “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə dövlət Strategiyası”, “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Əsasnaməsi” və digər normativ-hüquqi sənədlərə əsasən hazırlanmış, təbəçiliyindən, növündən, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə şamil olunan və 5 il müddəti üçün vahid dövlət tələblərini əks etdirən əsas normativ-hüquqi sənəddir.

3.2. Dövlət standartları ilk peşə-ixtisas təhsili pilləsinin məzmununu, idarə olunmasını, maddi-texniki və tədris bazasını, infrastrukturunu, təhsilverənlərin keyfiyyət göstəricilərini və ilk peşə-ixtisas təhsili sistemində təhsilalanların bilik, bacarıq və verdişlərinin səviyyəsini müəyyən edir.

3.3. Kvalifikasiya standartları əmək bazarının tələblərini əks etdirən peşə standartları, nümunəvi təhsil proqramları (kurikulumları) isə həmin kvalifikasiya standartları əsasında hazırlanmalı və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilməlidir.

3.4. Standartı hazırlanan ixtisasın adı “İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı”na uyğun olmalıdır.

3.5. Kadr hazırlığı ixtisasların bu standartlara uyğun tərtib və təsdiq edilmiş kvalifikasiya standartları və nümunəvi təhsil proqramları (kurikulumlar) əsasında Azərbaycan Respublikasında hüquqi şəxs kimi dövlət qeydiyyatına alınmış, fəaliyyətinə xüsusi razılıq (lisenziya) verilmiş və akkreditasiya olunmuş ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində həyata keçirilir.

3.6. İlk peşə-ixtisas təhsili almaq istəyən bütün şəxslərə bərabər şərait yaradılır.

3.7. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə ümumi orta və tam orta təhsil bazasından qəbul olunanlar peşə ixtisası əldə edə bilirlər. Ümumi orta təhsil bazasından olanlar isə peşə ilə yanaşı tam orta təhsil almaq hüququna malikdirlər.

4. İlk peşə-ixtisas təhsilinin məzmunu

4.1. İlk peşə-ixtisas təhsilinin məzmunu təhsilalanın, cəmiyyətin, dövlətin marağı və tələblərini, milli və ümumbəşəri dəyərləri əks etdirməklə, təhsilalanların yaş, fizioloji və psixoloji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla onların dünyagörüşünün formalaşmasını, bazar münasibətlərinin tələblərinə uyğun zəruri bilik və bacarıqlara yiyələnməsini,

müstəqil, yaradıcı şəxsiyyət kimi əmək fəaliyyətinə hazırlanmasını, cəmiyyətin faydalı və məhsuldar üzvünə çevrilməsini və azərbaycançılıq ideyalarına sadıqlığını təmin edir.

4.2. İlk peşə-ixtisas təhsilinin məzmunu təhsilalanın və cəmiyyətin tələbatına, dövlətin təhsil siyasətinə uyğun olmaqla nəticəyönümlülük, şəxsiyyətyönümlülük, integrativlik prinsipləri əsasında müəyyənləşdirilir və təhsilalanlara müstəqil həyatda lazım olacaq zəruri bilik və bacarıqların aşılmasını təmin edir.

4.3. İlk peşə-ixtisas təhsilinin məzmunu "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda müəyyən edilmiş ümumi tələbləri ödəməklə yanaşı, təhsilalanın seçdiyi ixtisas üzrə aşağıdakı qabiliyyətləri özündə əks etdirən ümumi səriştələrə malik olmalarını təmin etməlidir:

- Seçdiyi peşənin mahiyyətini və sosial əhəmiyyətini dərk etməyi və ona davamlı maraq göstərməyi;
- İKT-dən istifadə etməklə tapşırılmış işin məqsədi və onun yerinə yetirilməsi üsullarından çıxış edərək fəaliyyəti təşkil etməyi;
- İş şəraitini təhlil etməyi, cari və yekun nəzarəti həyata keçirməyi, fəaliyyətini qiymətləndirməyi və korreksiya etməyi, işin nəticəsinə görə məsuliyyət daşımağı;
- Komandada işləməyi və cəmiyyətdə işəgötürənlərlə faydalı ünsiyyət qurmağı;
- Öz fəaliyyəti haqqında düzgün hesabat verməyi.

4.4. Təhsil standartlarının və təhsil proqramlarının (kurikulumların) hazırlanması, tətbiqi və keyfiyyətə təminat prosesində dövlət sektoru ilə yanaşı, özəl sektorun təmsilçiləri də fəal iştirak etməlidirlər.

4.5. Ümumi orta və ondan yuxarı təhsil səviyyəsini bitirmiş, müəyyən peşə üzrə 1 il və daha çox iş stajı olub, bacarıqlar qazanmış şəxslər üçün həmin və ona uyğun peşələr üzrə təhsil müddəti 6 aydır. Bu kursları bitirənlər dövlət tərəfindən təsdiq edilmiş formada ilk peşə-ixtisas təhsili haqqında dövlət sənədi – diplom ala bilərlər.

4.6. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində ümumi orta təhsil bazasında tam orta təhsil almamaqla kadrların hazırlanması üçün ixtisasın mürəkkəbliyindən asılı olaraq təhsil müddəti 1, yaxud 2 ildir. Bu kursları bitirənlər dövlət tərəfindən təsdiq edilmiş formada ilk peşə-ixtisas təhsili haqqında dövlət sənədi – diplom ala bilərlər.

4.7. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində ümumi orta təhsil bazasında peşə təhsili ilə yanaşı tam orta təhsil almaqla kadrların hazırlanması üçün təhsil müddəti 3 ildir. Bu kursları bitirənlər ilk peşə-ixtisas təhsili haqqında dövlət sənədi – diplom və tam orta təhsil haqqında dövlət sənədi – attestat ala bilərlər.

4.8. Tam orta və ondan yuxarı təhsil səviyyəsini bitirmiş şəxslər üçün təhsil müddəti 1 ildir. Həmin şəxslər ilk peşə-ixtisas təhsili haqqında dövlət sənədi – diplom ala bilərlər.

4.9. Təhsil bazasından asılı olmayaraq, 1 il və ondan çox iş stajı olanlar, habelə istehsalatda və ya digər iş sahələrində müəyyən peşə üzrə bacarıqlar qazanmış şəxslər üçün işəgötürənlərin və fərdlərin sifarişləri əsasında həmin və ya digər peşənin öyrənilməsi, ixtisasının artırılması və yenidən hazırlanması üzrə kurslarda təhsil müddəti 6 aya qədərdir. Bu kursları bitirənlər ilk peşə-ixtisas təhsili haqqında dövlət sənədi – sertifikat ala bilərlər.

4.10. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsilənlərin gündəlik maksimum məcburi dərslər yükü əsasən 6 saat, təhsil müddəti 6 ay olan qruplarda 7 saat, dərsləndənkənar məşğələlərdə isə 1 saatdan çox olmamalıdır.

4.11. Qısamüddətli kurslarda və istehsalat təcrübəsində gündəlik maksimum məcburi dərslər yükü 8 saatdır.

4.12. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin cəzaçəkmə müəssisələrində fəaliyyət göstərən ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində məcburi gündəlik dərslər yükü 4 saat, istehsalat təcrübəsi isə gündəlik 8 saatdan çox olmamalıdır.

4.13. İnfomal və qeyri-formal yolla əldə edilmiş səriştələrin tanınması müvafiq qaydalara uyğun həyata keçirilir.

4.14. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində tədris olunan fənlər aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir:

4.14.1. Ümumi orta təhsil bazasında peşə ilə yanaşı tam orta təhsil almaqla, təhsil müddəti 3 il olan qruplarda:

- **Ümumtəhsil fənləri** (ümumi təhsil pilləsinin Dövlət standartlarının tam orta təhsil (X-XI siniflər) səviyyəsində nəzərdə tutulmuş ümumtəhsil fənləri): “Azərbaycan dili” (təlim Azərbaycan dilində olan məktəblərdə), “Rus dili” (təlim rus dilində olan məktəblərdə), “Gürcü dili” (təlim gürcü dilində olan məktəblərdə), “Azərbaycan dili – dövlət dili kimi” (təlim digər dillərdə olan məktəblərdə), “Ədəbiyyat”, “Xarici dil”, “İkinci xarici dil”, “Azərbaycan tarixi”, “Ümumi tarix”, “Riyaziyyat”, “İnformatika”, “Kimya”, “Fizika”, “Coğrafiya”, “Biologiya”, “Fiziki tərbiyə” və “Çağırışaqədərki hazırlıq”.

- Peşə istiqamətindən asılı olmayaraq bütün ixtisaslarda tədris olunan **ümumi ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas yönümlü xarici dil”, “Ünsiyyət tərzini və

davranış mədəniyyəti”, “Bazar iqtisadiyyatının və sahibkarlığın əsasları”, “Azərbaycan qanunvericiliyinin əsasları”, “İxtisas üzrə İKT”, “İxtisas üzrə hesablama əməliyyatları”.

- **Xüsusi-ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas üzrə modulların (fənlərin) nəzəri hissəsi”, “İxtisas üzrə modulların təcrübə (istehsalat təlimi) hissəsi” və “İstehsalat təcrübəsi”.

4.14.2. Ümumi orta təhsil bazasında tam orta təhsil almamaqla, təhsil müddəti 2 il olan qruplarda:

- **Ümumtəhsil fənləri**: “Çağırışa qədərki hazırlıq” və “Fiziki tərbiyə”.
- Peşə istiqamətindən asılı olmayaraq bütün ixtisaslarda tədris olunan **ümumi ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas yönümlü xarici dil”, “Ünsiyyət tərzini və davranış mədəniyyəti”, “Bazar iqtisadiyyatının və sahibkarlığın əsasları”, “Azərbaycan qanunvericiliyinin əsasları”, “İxtisas üzrə İKT”, “İxtisas üzrə hesablama əməliyyatları”.

- **Xüsusi-ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas üzrə modulların (fənlərin) nəzəri hissəsi”, “İxtisas üzrə modulların təcrübə (istehsalat təlimi) hissəsi” və “İstehsalat təcrübəsi”.

4.14.3. Ümumi orta və ondan yuxarı təhsil səviyyəsini bitirmiş və yalnız peşə təhsili alanlar üçün təhsil müddəti 1 il olan qruplarda:

- **Ümumtəhsil fənləri**: “Çağırışa qədərki hazırlıq” və “Fiziki tərbiyə”.
- Peşə istiqamətindən asılı olmayaraq bütün ixtisaslarda tədris olunan **ümumi ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas yönümlü xarici dil”, “Ünsiyyət tərzini və davranış mədəniyyəti”, “Bazar iqtisadiyyatının və sahibkarlığın əsasları”, “Azərbaycan qanunvericiliyinin əsasları”, “İxtisas üzrə İKT”, “İxtisas üzrə hesablama əməliyyatları” .

- **Xüsusi-ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas üzrə modulların (fənlərin) nəzəri hissəsi”, “İxtisas üzrə modulların təcrübə (istehsalat təlimi) hissəsi” və “İstehsalat təcrübəsi”.

4.14.4. Təhsil müddəti 6 ay olan qruplarda:

- Peşə istiqamətindən asılı olmayaraq bütün ixtisaslarda tədris olunan **ümumi ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas yönümlü xarici dil”, “Ünsiyyət tərzini və davranış mədəniyyəti”, “Bazar iqtisadiyyatının və sahibkarlığın əsasları”, “Azərbaycan qanunvericiliyinin əsasları”, “İxtisas üzrə İKT”, “İxtisas üzrə hesablama əməliyyatları”

- **Xüsusi-ixtisas fənləri** (modulları): “İxtisas üzrə modulların (fənlərin) nəzəri hissəsi”, “İxtisas üzrə modulların təcrübə (istehsalat təlimi) hissəsi” və “İstehsalat təcrübəsi”.

4.15. İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə məzmun standartları və təlim nəticələri.

4.15.1. Ümumi təhsil pilləsinin Dövlət standartlarının tam orta təhsil səviyyəsində nəzərdə tutulmuş məzmun standartları və təlim nəticələri ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində tədris olunan ümumi təhsil fənlərinə də şamil edilir.

4.15.2. **Ümumi ixtisas fənləri** (modulları) üzrə :

“İxtisas yönümlü xarici dil” fənni üzrə şagird:

- xarici dilin peşə fəaliyyəti üçün vacibliyini anlayır, təhsil müddətində əldə elədiyi bilik və bacarıqları sərbəst inkişaf etdirə bilir;
- xarici dildə olan internet və digər İKT vasitələri ilə peşə biliklərini genişləndirməyi bacarır;
- ixtisasa dair fikir və mülahizələrini, fakt və hadisələri xarici dildə yazılı və şifahi şərh edir;
- mətnin məzmununa və müxtəlif mövqeli fikirlərə münasibət bildirir, buna dair ümumiləşdirmələr aparır və təqdimatlar edir;
- peşə fəaliyyəti ilə bağlı xarici ölkədən olan həmkar və tərəfdaşları ilə ünsiyyət qurur;
- müəssisədə hazırlanan məhsul və göstərilən xidmətləri təqdim edə bilir;
- həmkarlarının fikirlərinə xarici dildə münasibət bildirir;
- ixtisasa dair mənbə və çıxışlardan istifadə edə bilir, hesabat və çıxışlar hazırlayır.

Müxtəlif üslublu yazı qaydalarına əməl edir.

“Ünsiyyət tərzini və davranış mədəniyyəti” fənni üzrə şagird:

- öz fikrini Azərbaycan dilində sərbəst ifadə edir, nitqin müxtəlif üslub və tiplərində peşəsinə dair mətnlər qurur, müxtəlif danışıq formalarını (məsələn, dialoq, diskussiya) təcrübədə tətbiq edir;
- danışıq formalarını müşahidə və dərk edir;
- sadə danışıq və rəy vermə strategiyalarını tətbiq etmək bacarığı nümayiş etdirir;
- yazılı nitqində orfoqrafiya və durğu işarələri qaydalarını düzgün tətbiq edir;
- zidd fikirləri konstruktiv müzakirə edir;
- Azərbaycan dilində olan mətnlər üzərində işləyir, onların məzmununu və üslubu haqqında rəy və mülahizələrini bildirir;
- Azərbaycan dilində çıxış və təqdimatlar edir. İxtisas üzrə ünsiyyətin xüsusiyyətini (məsələn, terminologiya, dəyər verici davranma, işgüzarlıq və s.) tətbiq edə bilir.

- şəxsi görünüşünü və davranışını işə uyğunlaşdırır;
- iş yükünü müəyyənləşdirir və planlaşdırır;
- iş yeri ilə bağlı sadə problemləri həll edir;
- başqaları ilə birgə işləyir;
- öz fəaliyyətini yoxlayır;
- öyrənməsini və fəaliyyətini təkmilləşdirir.

“Bazar iqtisadiyyatının və sahibkarlığın əsasları” fənni üzrə şagird:

- iqtisadiyyatı bir elm kimi dərk edir;
- iqtisadi biliklərə aid olan anlayışları şərh edir, fərqləndirir və xarakterizə edir;
- bazar iqtisadiyyatının əsaslarına dair bilikləri misallar əsasında nümayiş edir;
- kiçik biznesin yaradılması yollarını tədqiq edir;
- sahibkarlığın onun müstəqil həyatında həyat tərzi ola biləcəyini dərk etdiyinə görə öyrəndiyi peşəni gələcəkdə yaratmaq istədiyi müəssisənin bir fəaliyyət növü kimi əsas tutur.

“Azərbaycan qanunvericiliyinin əsasları” fənni üzrə şagird:

- Azərbaycan Respublikasının ümumi qanunvericiliyinin əsaslarını, cəmiyyətdə öz hüquq və vəzifələrini bilir;
- özünü cəmiyyətin bir hissəsi kimi hiss (identifikasiya) edir;
- dövlətçiliyin əsas strukturunu və prinsiplərini bilir, ictimai institutların funksiyalarını başa düşür;
- cəmiyyətdə cavabdehlik daşımaq və öz fikrini əsaslandırılmış formada ifadə etməyi bacarır;
- azad cəmiyyətdə fikir ayrılıqlarını qəbul edir və ona hörmətlə yanaşır;
- təhsil və peşə fəaliyyətini tənzimləyən mühüm hüquqi sənədləri, həmçinin peşə fəaliyyəti zamanı qəbul edilən ümumi beynəlxalq dəyərləri bilir və öz fəaliyyətində tətbiq etməyi bacarır;
- əmək sahəsində hüquqi tənzimləyici sənədləri fərqləndirir, onların dəyişməsini izləyir və buna uyğun fəaliyyətini təşkil edir;
- öz peşə fəaliyyətinə təsir edən sahibkarlıq ilə bağlı hüquqi sənədləri bilir və fəaliyyətində onlardan istifadə etməyi bacarır;
- vətəndaş olaraq öz hüquq və öhdəliklərini (vergi, sosial sığorta və digər ödəmələr və s.) bilir və cavabdehliklə yerinə yetirir.

“İxtisas üzrə İKT” fənni üzrə şagird:

- İKT-dən iş zamanı köməkçi vasitə kimi istifadə edə, onunla məlumatların təşkili və idarə edilməsini həyata keçirməyi bacarır;
- standart proqramlardan istifadə edə bilir və ixtisas üzrə aldığı təhsil zamanı ixtisas üzrə mövcud xüsusi proqramları tətbiq edə bilir;
- internetdən informasiya mənbəyi kimi istifadə edə bilir.

“İxtisas üzrə hesablama əməliyyatları” fənni üzrə şagird:

- peşə fəaliyyəti zamanı istifadə edilə bilən bütün hesablama əməliyyatlarını yerinə yetirməyi bacarır;
- ixtisası üzrə məlumatları toplayır və qrafiki formada təsvir edir;
- cisimlərin həcmi və sahəsini hesablaya bilir;
- ixtisası üzrə maşın və avadanlıqların məhsuldarlığını hesablaya bilir.

4.15.3. Xüsusi-ixtisas fənləri (modulları) üzrə şagird:

- ixtisas üzrə faktlar, qaydalar və ümumi konsepsiyaları bilir;
- ixtisasla bağlı başlıca metod və vasitələri sadalayır;
- materialları və məlumatı seçmək və tətbiq etməklə tapşırıqları həyata keçirmək və problemləri həll etmək üçün tələb olunan praktik bacarıqlara malikdir;
- işdə tapşırıqların tamamlanması öhdəliyini öz üzərinə götürür, problemləri həll edərkən davranışını vəziyyətə uyğunlaşdırır bilir;
- iş növbəsinin qəbulu və təhvil, iş yerinin işə hazırlığı, işin sonunda yığışdırılması, avadanlıq və ləvazimatların lazımi səviyyədə saxlanması, təyin edilmiş sənədləşdirmənin aparılması ilə əlaqədar işləri yerinə yetirir;
- ixtisasın Peşə Standartında nəzərdə tutulmuş vəzifələr daxilində fəaliyyətləri üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlara malikdir;
- konkret ixtisas üzrə effektiv əmək fəaliyyətini yerinə yetirir;
- əmək fəaliyyətini təşkil edir;
- ixtisasla bağlı texniki sənədlərlə işləməyi bacarır;
- iş yerində yanğın barədə xəbərdarlıq və onu söndürmək üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə edir; işdə əməyin yeni və qabaqcıl təcrübə və üsullarını tətbiq edir;
- xammal, enerji və material ehtiyatlarından qənaətlə istifadə edir;
- texniki istismar qaydalarını bilir, avadanlıq, alət, cihaz və mexanizmlərdən istifadə qaydalarına riayət edir;
- qabaqcıl istehsalat kollektivlərindəki yenilikləri öyrənir və işində tətbiq edir;

- siqnalizasiya, strop işləri (yüklərin qaldırılıb endirilməsi üçün iplərin, burazların qoyulması) və qaldırıcı nəqliyyat vasitələrini idarəetmə qaydalarını bilir;
- əməyin sanitar-gigiyenik metodları və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, kompleks mexanizasiya, avtomatlaşdırma və idarəetmə təlimatlarını bilir;
- ətraf mühitin qorunması qaydalarını bilir;
- istehsalatın effektiv artması üsulları ilə əmək məhsuldarlığının artması, buraxılan məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, ərazidə əmək ehtiyatlarına qənaət hesabına maya dəyərinin azaldılması, təsərrüfat hesabına keçilməsi (özünü maliyyələşdirmə, özünüidarə) barədə bilik və bacarıqlar nümayiş etdirir;
- maaş tarifinin təyin edilməsi, norma və qiymətlərin qoyulması, işçilərin ixtisasartırma dərəcələrinin təmin edilməsi, əmək fondunun ərazi və briqada işlərinin nəticələrindən asılı olması qaydalarını bilir;
- ixtisası üzrə texniki və texnoloji bilikləri tətbiq edir, təhlükəsizlik texnikası və sanitariya-gigiyena qaydalarına riayət etməklə texnoloji işləri yerinə yetirir, ixtisas səviyyəsinə (dərəcə və kateqoriyaya) uyğun məhsullar hazırlayır (xidmətlər göstərir) işlər görür;
- ixtisas səviyyəsinə (dərəcə və kateqoriyaya) uyğun (xidmətlər göstərir) işlər görür;
- layihələr tərtib edib onları həyata keçirir, məmulatların hazırlanmasında dizayn tələblərinə əməl edir, mürəkkəb olmayan təmir-tikinti işlərini yerinə yetirir;
- texnoloji proseslərə aid informasiyaları toplayıb sistemləşdirir, məmulatların hazırlanmasında onlardan istifadə edir;
- şəraitə və təbii imkanlara uyğun olaraq becərmə, bəsləmə, tədarük və emalətmə bacarıqlarını nümayiş etdirir;
- əmək fəaliyyətini planlaşdırır və idarə edir;
- iş prosesində birgə fəaliyyət bacarıqlarını nümayiş etdirir;
- peşəyönümü məsələləri ilə bağlı anlayışlarının olduğunu nümayiş etdirir.

4.16. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində kadrların hazırlanması üçün ümumi tədris planları

(5 günlük iş həftəsi, təlim Azərbaycan dilində)

Təhsil müddəti : 6 ay

Bölmələr, təhsil sahələri, modullar (fənlər)	Yarım illər	Saatların
---	--------------------	------------------

Dövlət komponenti	Məktəb komponenti				cəmi
		I	II		
		Həftələr			
1	2	13	5	6	6
		3	4	5	
1.Peşə bölməsi					
1.1.Ümumi ixtisas fənləri		12	12		216
1.2.Xüsusi ixtisas fənləri		28	28		504
1.3.Istehsalat təcrübəsi				40	240
	*İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyən edilən fənlər (modullar)				
Şagirdlərin məcburi maksimum dərslər yükü cəmi:		40	40	40	960
	**Aralıq attestasiyalar				30
***Yekun attestasiya : 1- ci mərhələ - ixtisas sınaq istehsalat işlərinin yerinə yetirilməsi; 2-ci mərhələ- tam təlim kursu üzrə yekun mərhələ (Dövlət buraxılış imtahanı)					30
Ümumi cəm:		40	40	40	1020
	Dərsdənkənar məşğələlər				
	Məsləhətlər				30
	Cəmi :				30
	Yekun :	40	40	40	1050

Vaxt büdcəsi üzrə ümumi məlumat (həftələrlə)
Təhsil müddət 6 ay

kurs	I yarım il	İmtahanlar	Bayram günləri	Cəmi
6 ay	24	2	1	27
Cəmi	24	2	1	27

Təhsil müddəti : 1 il

Bölmələr, təhsil sahələri, modullar (fənlər)	Yarım illər	Saatların
--	-------------	-----------

Dövlət komponenti	Məktəb komponenti				cəmi
		I	II		
		Həftələr			
		15	8	13	
1	2	3	4	5	6
1.Ümumtəhsil fənləri		4	4		92
2. Peşə bölməsi					
2.1.Ümumi ixtisas fənləri		8	8		184
2.2.Xüsusi ixtisas fənləri		18	18		414
2.3.İstehsalat təcrübəsi				40	520
Cəmi:		26	26	40	1118
	*İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyən edilən fənlər (modullar)				
Şagirdlərin məcburi maksimum dərslər yükü cəmi:		30	30	40	1210
	**Aralıq attestasiyalar				30
***Yekun attestasiya : 1- ci mərhələ - ixtisas sınaq istehsalat işlərinin yerinə yetirilməsi; 2-ci mərhələ- tam təlim kursu üzrə yekun mərhələ (Dövlət buraxılış imtahanı)					30
Ümumi cəm:		30	30	40	1270
	Dərslərdən kənar məşğələlər				
	Fakultativ , fərdi və qrup məşğələsi	5	5		115
	Məsləhətlər				75
	Cəmi :	5	5		190
	Yekun :	35	35	40	1460

**Vaxt büdcəsi üzrə ümumi məlumat (həftələrlə)
Təhsil müddət 1 il**

kurs	I yarım il	Qış tətili	II yarım il	Cəmi
------	------------	------------	-------------	------

I	Məşğələlər		Məşğələlər	İmtahanlar	İstehsalat təcrübəsi	
	15	2	8	2	13	40
Cəmi	15	2	8	2	13	40

(5 günlük iş həftəsi, təlim Azərbaycan dilində)

Təhsil müddəti : 2 il

Bölmələr, təhsil sahələri, modullar (fənlər)		I kurs			II kurs				
Dövlət komponenti	Məktəb komponenti	Yarım illər		Saatların cəmi	Yarım illər			Saatların cəmi	Saatların ümumi cəmi
		I	II		I	II			
		Həftələr			Həftələr				
		15	23		15	8	13		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Ümumtəhsil fənləri		4	4	152	5	4		107	259
2. Peşə bölməsi									
2.1.Ümumi ixtisas fənləri		7	7	266	6	6		138	404
2.2.Xüsusi ixtisas fənləri		19	19	722	20	20		460	1182
2.3.İstehsalat təcrübəsi							40		520
Cəmi:		26	26	988	26	26	40	1118	2106
	*İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyən edilən fənlər (modullar)								
Şagirdlərin məcburi maksimum dərslər yükü cəmi:		30	30	1140	30	30	40	1210	2350
	**Aralıq attestasiyalar								60
***Yekun attestasiya : 1- ci mərhələ - ixtisas sınaq istehsalat									30

işlərinin yerinə yetirilməsi; 2-ci mərhələ-tam təlim kursu üzrə yekun mərhələ (Dövlət buraxılış imtahanı)									
Ümumi cəm:		30	30	1140	30	30	40	1210	2440
Dərsdənkənar məşğələlər									
Fakultativ , fərdi və qrup məşğələsi	5	5	190	5	5		115	305	
Məsləhətlər								150	
Cəmi :	5	5	190	5	5		115	455	
Yekun :	35	35	1330	35	35	40	1325	2895	

**Vaxt büdcəsi üzrə ümumi məlumat (həftələrlə)
Təhsil müddət 2 il**

Kurs	I yarım il	Qış tətili	II yarım il			Yay tətili	Cəmi
			Məşğələlər	İmtahanlar	İstehsalat təcrübəsi		
I	Məşğələlər		Məşğələlər				
	15	2	23	1		11	52
II	15	2	8	2	13		40
Cəmi	30	4	31	3	13	11	92

(5 günlük iş həftəsi, təlim Azərbaycan dilində)

Təhsil müddəti : 3 il

Bölmələr, təhsil sahələri, modullar (fənlər)		I kurs		II kurs		III kurs		Saatların cəmi	Yekun
Dövlət komponenti	Məktəb komponenti	Yarım illər	Saatların cəmi	Yarım illər	Saatların cəmi	Yarım illər			
						I	II		

1	2	Həftələr		5	Həftələr		8	Həftələr			12	13
		15	23		15	23		15	8	13		
3	4	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.Ümumtəhsil fənləri												
Cəmi		14	17	601	16	13	539	17	17		391	1531
2. Peşə bölməsi												
2.1.Ümumi ixtisas fənləri		4	1	83	2	5	145	1	1		23	251
2.2.Xüsusi ixtisas fənləri		12	12	456	12	12	456	12	12		276	1188
2.3.İtəhsalat təcrübəsi										40	520	
Cəmi:		16	13	539	14	17	601	13	13	40	819	1959
	*İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyən edilən fənlər (modullar)											
Şagirdlərin məcburi maksimum dərslər yükü cəmi:		30	30	1140	30	30	1140	30	30	40	1210	3490
	**Aralıq attestasiyalar											90
	***Yekun attestasiya : 1- ci mərhələ - ixtisas sınaq istehsalat işlərinin yerinə yetirilməsi; 2-ci mərhələ-tam təlim kursu üzrə yekun mərhələ (Dövlət buraxılış imtahanı)											30
Ümumi cəm:		30	30	1140	30	30	1140	30	30	40	1210	3610
	Dərslərdən məşğələlər											

	Fakultativ , fərdi və qrup məşğələsi	5	5	190	5	5	190	5	5		115	495
	Məsləhətlər											225
	Cəmi :	5	5	190	5	5	190	75	40		115	720
	Yekun :	35	35	1330	35	35	1330	35	35	40	1325	4330

**Vaxt büdcəsi üzrə ümumi məlumat (həftələrlə)
Təhsil müddət 3 il**

kurs	I yarım il	Qış tətili	II yarım il			Yay tətili	Cəmi
			Məşğələlər	İmtahanlar	İstehsalat təcrübəsi		
I	15	2	23	1		11	52
II	15	2	23	1		11	52
III	15	2	8	2	13		40
Cəmi	45	6	54	4	13	22	144

İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən ixtisaslar üzrə işçi tədris planları hazırlanarkən işəgötürənlərin tələblərini və yerli şəraiti nəzərə alaraq ixtisas fənlərinə ayrılmış saatların ümumi cəmini saxlamaqla ayrı-ayrı fənlərə (modullara) verilmiş saatların 30 faizi həcmində dəyişiklik edilə bilər.

Təhsilənlərin attestasiyası, o cümlədən yekun attestasiya Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş qaydalar əsasında aparılır.

** Kurslar üzrə təhsil proqramlarının (kurikulumlar) mənimsənilməsinin formativ və summativ qiymətləndirilməsi təşkil olunur.

*** Yekun attestasiya iki mərhələdə təşkil olunur:

Birinci mərhələdə təhsilənlər istehsalat təcrübəsi keçdikləri müəssisə və təşkilatlarda təcrübənin son ayında ixtisas hazırlığı səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və ixtisas kvalifikasiyasının verilməsi üçün imtahan komissiyası qarşısında ixtisas (sınaq) istehsalat işlərini yerinə yetirirlər. İxtisas (sınaq) istehsalat işini yerinə yetirməyən təhsilənlər Dövlət buraxılış imtahanlarına buraxılmırlar.

İkinci mərhələdə təhsilənlər ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsində tam nəzəri (biliklər), istehsalat (təcrübəsi) və sınaq işlərinin əsasında Dövlət buraxılış imtahan komissiyası tərəfindən şifahi attestasiya olunurlar.

4.17. İş stajı və ya ilk peşə-ixtisas təhsili olan kadrların ixtisasının

artırılması və yenidən hazırlanması kurslarında təhsil müddəti (ay və həftə) və müvafiq dərs yükü aşağıdakı cədvəldəki kimi müəyyən edilir:

<i>İş stajı</i>	<i>Təhsil müddəti</i>	
	<i>Ay</i>	<i>Həftə</i>
1 – 3 ilə qədər	3-5	12-20
3 ildən yuxarı ****	1-3	4-12

**** ayrı-ayrı modullar üzrə təhsil müddəti 1 aydan az olan ixtisasartırma kurslarının müddəti ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsi ilə işəgötürənlər və ya təhsilalanlar arasında bağlanan müqavilə ilə müəyyənləşdirilir.

4.18. İlk peşə-ixtisas təhsili sahəsində səriştələrə əsaslanan modul proqramlarının tətbiqi ilə kadrların hazırlanması, ixtisasartırma zamanı təlimin məzmunu nəzəri və istehsalat təlimlərinin inteqrasiya olunmuş şəkildə verilməsi ilə təmin edilir.

4.19. Səriştələrə əsaslanan nümunəvi təhsil proqramları (kurikulumlar) Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş təlimata əsasən işəgötürənlər, Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri və digər maraqlı tərəflərin nümayəndələrindən ibarət işçi qrupu tərəfindən hazırlanır və Dövlət Agentliyi tərəfindən təsdiq edilir.

4.20. İxtisaslar üzrə kadr hazırlığı təhsil standartları və nümunəvi təhsil proqramları (kurikulumlar) əsasında ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən hazırlanmış və Pedaqoji Şurada təsdiq edilmiş işçi təhsil proqramları (kurikulumlar) əsasında həyata keçirilir.

5. İlk peşə - ixtisas təhsili pilləsində təhsilverənlərin keyfiyyət göstəriciləri

5.1. İxtisası üzrə istehsalat stajı 3 ildən az olmayan bakalavr və ya ən azı 1 il pedaqoji və ya istehsalat stajı olan magistr dərəcəsi almış şəxslər ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə mühəndis-pedaqoji işçi vəzifəsinə işə qəbul edilir.

5.2. İlk peşə-ixtisas təhsili sistemində yeni işə qəbul edilən pedaqoji təhsili olmayan rəhbər və mühəndis-pedaqoji işçilər pedaqogika və psixologiyaya dair biliklərə, həmçinin fənlərin tədrisi metodikası üzrə bacarıqlara malik olmalarını təmin edən təhsil standartları və proqramları (kurikulumlar) üzrə təlimlərdən 3 ay müddətində keçmələri təmin edilir.

5.3. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmuş təhsilverənlərin pedaqoji fəaliyyətlərini davam etdirmələri, habelə səhhətinə görə təhsilverənlərin təhsil müəssisəsində fəaliyyətdən kənarlaşdırılması müvafiq qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

5.4. İxtisası üzrə elmi-nəzəri bilik və peşəkarlıq, ünsiyyətqurma, özünütəhsil, yaradıcılıq, öz fəaliyyətini təqdim etmək, qabaqcıl pedaqoji təcrübələrdən bəhrələnmək, qanunun aliliyinə hörmət, liderlik və idarəçilik, vicdanlılıq, cavabdehlik və məsuliyyətlilik, mədəni davranış, ədalətlik, loyallıq, qərəzsizlik, inklüzivlik və gender bərabərliyini gözləmək, ictimai etimad, əməkdaşlıq və s. təhsilverənlərin əsas keyfiyyət göstəriciləri hesab edilir.

6. İlk peşə-ixtisas təhsilinin idarə olunması

6.1. İlk peşə-ixtisas təhsilinin idarə olunması hesabatlılıq, məsuliyyətin bölüşdürülməsi və inkişafın monitorinqi prinsipləri əsasında həyata keçirilir.

6.2. Təhsilin idarə olunması kollektivin hər bir üzvünün tapşırılmış iş sahəsində cavabdehliyini, hər bir fərdin vəzifə funksiyalarına məsuliyyətlə yanaşmasını təmin edir.

6.3. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində irəliləyişlərin dinamikasını izləmək, planlaşdırma və icra sistemində zəruri dəyişikliklərin aparılmasını təmin etmək məqsədi ilə inkişafın monitorinqi keçirilir.

6.4. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin ali idarəetmə orqanı – Əsasnaməsi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən Pedaqoji Şuradır. Pedaqoji Şuranın iclaslarında, əsasən, təhsil sahəsində dövlət siyasətinə uyğun olaraq təlim-tərbiyə və tədris prosesinin təşkili və həyata keçirilməsi, işəgötürənlərlə qarşılıqlı əlaqələr, innovativ pedaqoji ideyaların və istehsalat yeniliklərinin tətbiqi, sağlam psixoloji mühit və təhlükəsiz şəraitin yaradılması, maddi-texniki və tədris bazasının möhkəmləndirilməsi, maliyyələşmə ilə əlaqədar aktual məsələlər, ümumi fəaliyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində təklif, rəğbətləndirmə, mükafatlandırma və hesabatlar müzakirə olunaraq müvafiq qərarlar qəbul edilir.

6.5. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsinə rəhbərliyi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təyin olunan direktor həyata keçirir.

6.6. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsinin direktoru və işçi heyəti üzvlərinin hüquq və vəzifələri "Dövlət və bələdiyyə tərəfindən yaradılan ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsinin Nümunəvi Nizamnaməsi"ndə və digər müvafiq qanunvericilik aktlarında əks olunmuşdur.

6.7. Diplomqabağı istehsalat təcrübəsi müəssisə və təşkilat, ilk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsi və təhsilalanla bağlanmış üçtərəfli müqavilə əsasında təşkil edilir. Bu təcrübənin məzmunu ixtisasın təhsil standartı və təhsil proqramı (kurikulum) ilə müəyyən olunur.

6.8. Tədris prosesi əsasən İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsinin və ya üçtərəfli razılaşma (təhsil müəssisəsi, işəgötürən tərəf və təhsilalanlar) müqaviləsi əsasında müəssisə və təşkilatların bazasında təşkil edilə bilər.

6.9. İstehsalat təcrübələri şagirdlərin təlim prosesində qazandıqları səriştələrin möhkəmləndirilməsinə yönəldilir.

6.10. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində dərslər sentyabrın 15-dən başlanır və iyulun 1-dən gec olmayaraq başa çatır. Tədris ili iki yarım ildən ibarətdir. Birinci yarım il 15 həftə, qış tətili 2 həftə, ikinci yarım il 23 həftə təşkil edir. "Mövsümi" işlərlə bağlı ixtisaslarda istehsalat təlimi və təcrübəsinin daha effektiv təşkili məqsədi ilə tədris ilinin başlanma və qurtarma vaxtı, həmçinin tətillər təhsil müddətinin saxlanması şərti ilə təhsil müəssisəsinin rəhbərliyi tərəfindən dəyişdirilə bilər.

6.11. İlk peşə-ixtisas təhsili pilləsində tədris qruplarında orta sıxlıq aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində dövlət vəsaiti hesabına tədris qrupları bir qayda olaraq 20 nəfərdən ibarət (15 nəfərdən az olmamaq şərti ilə) formalaşdırılır;
- İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində ödənişli əsaslarla təşkil olunan qruplar, təhsil alanların sayı 20 nəfəri keçməməklə, tədris prosesinin təşkili üçün çəkilən xərclərin minimum həddindən az olmayan vəsait toplandığı halda formalaşdırılır.

6.12. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində dərslər məşğələləri 45 dəqiqə, dərslərarası fasilə azı 10 dəqiqə müəyyənləşdirilir. Tədris emalatxanalarında istehsalat təlimi məşğələləri zamanı təlimin birinci ilində hər 45 dəqiqədən, təlimin ikinci və sonrakı illərində 90 dəqiqədən sonra 10 dəqiqə fasilə verilir.

6.13. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisəsində müəyyən dövr üçün strateji plan və onun əsasında fəaliyyət planı hazırlanır.

6.14. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində büdcə proqnozları maliyyə ili üçün müəyyənləşdirilir, ayrılan büdcənin şəffaflıqla xərclənməsi barədə Pedaqoji Şurada hesabat verilir.

7. İlk peşə-ixtisas təhsilinin maddi-texniki və tədris bazası

7.1. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələri təchiz olunmuş tədris laboratoriyaları, emalatxanaları, idman və akt zalları, məişət kompleksi, təhsilalanlar, o cümlədən sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslər və təhsilverənlər üçün mebel avadanlığı, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, audio-vizual avadanlıqları, tədris-əyani vəsaitləri, təlimin texniki vasitələri, metodik vəsaitlər, pedaqoji mətbuat, dərslik, elmi-bədii ədəbiyyat fondu daxil olmaqla maddi-texniki və tədris bazasına malik olmalıdır.

7.2. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinin maddi-texniki və tədris bazası Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş normativlərə uyğun təşkil edilməlidir.

7.3. Kitabxana fondu tədris-metodiki ədəbiyyat, o cümlədən elektron təlim vəsaitləri, audio-video materiallar, fənlər üzrə əyani vəsaitlər, istehsalat təlimi və təcrübəsinin təşkili və keçirilməsi üçün lazımi ədəbiyyatlarla təchiz edilir.

8. İlk peşə-ixtisas təhsilinin infrastrukturunu

8.1. Təhsilalanların bu standartlara uyğun keyfiyyətli ilk peşə-ixtisas təhsili almaları üçün müvafiq infrastruktur yaradılır.

8.2. İlk peşə-ixtisas təhsili infrastrukturuna təhlükəsiz təhsil şəraiti, mühəndis-pedagoji kadrlarla təminat, nəzəri və istehsalat təlimi üçün zəruri imkanlara malik binalar, internat tipli tədris mərkəzləri – kampuslar, yardımçı tikili və qurğular, mülki müdafiə və çağırışa qədərki hazırlıq obyektləri, idman meydançası və qurğuları, müvafiq kadrlarla təmin olunmuş tibb və iaşə məntəqələri, kitabxana, rabitə, su, istilik, elektrik sistemləri, alternativ enerji mənbələri və internet xidməti, təlim təsərrüfatı, sağlamlıq imkanları məhdud olan şəxslər üçün xüsusi sahələr daxildir.

9. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişləri səviyyəsi

9.1. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişləri səviyyəsi hər bir ixtisasın peşə standartı üzrə təlim nəticələri, fənlər (modullar) üzrə məzmun standartları və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş "İlk peşə-ixtisas təhsili pilləsində təhsilalanların attestasiyasının, o cümlədən yekun attestasiyasının aparılması və təhsilalanların biliyinin qiymətləndirilməsi qaydaları" əsasında müəyyən edilir.

9.2. İlk peşə-ixtisas təhsili pilləsində təhsilalanların səriştəlilik səviyyəsi onların fiziki, intellektual, mənəvi-əxlaqi, mədəni-sosial inkişafını təmin edir, vətəndaş tərəkürünü formalaşdırır, ailə, cəmiyyət, dövlət və ətraf mühit qarşısında hüquq və vəzifələrini dərk etməyə, əmək bazarında və ictimai həyatda fəal iştiraka hazırlayır, fərdin yaradıcı, informativ-kommunikativ qabiliyyətini inkişaf etdirir.

9.3. Təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişləri səviyyəsi müəyyən edilərkən sakit şəraitin yaradılması, hamı üçün eyni olan vaxt məhdudluğu, nəzarət və köməkçi vasitələrdən (lüğət, kalkulyator və s.) istifadə təmin edilməlidir.

9.4. Təhsilalanın praktik bacarıqlarının yoxlanılması zamanı hazırladığı məhsula və ya göstərdiyi xidmətə görə qiymətləndirilməsi barədə hansı səriştələrin tələb olunduğu, qiymətləndirmənin nə vaxt və harada keçiriləcəyi ona qabaqcadan bildirilməlidir.

9.5. Bacarıqların qiymətləndirilməsi üçün tapşırıqlar üzrə tələb olunan resurslar (iş yeri, avadanlıq, alət və materiallar, qiymətləndirməni aparan şəxslər üçün nəzarət vəzifələri və s.) əvvəlcədən hazırlanmalıdır.

9.6. Qiymətləndirmənin ən azı iki qiymətləndirici şəxsin (biri həmin ixtisas üzrə mütəxəsis olmaqla) iştirakı ilə aparılmasının və qiymətləndirmə zamanı təhsilalanların iş prosesinin başlanğıcdan etibarən müşahidə edilməsi təmin olunmalıdır.

9.7. Təhsilalanların bilik, bacarıq və vərdişləri səviyyəsi “mənimsənilib” və ya “mənimsənilməyib” kimi müəyyənləşdirilir.

9.8. İlk peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində ixtisas üzrə təhsil proqramlarını mənimsəmiş, aralıq və yekun attestasiyalardan keçmiş təhsilalanlara müvafiq kateqoriya (dərəcə) göstərilməklə təhsil haqqında dövlət sənədi (diplom, sertifikat) verilir.

Təhsil İnstitutu

Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə
Dövlət Agentliyi